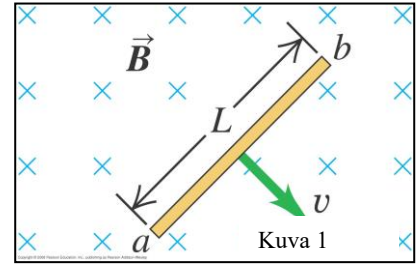

761119P Sähkömagnetismi 1

6. laskuharjoitus, kevät 2019

1. Kuvan 1 tilanteessa johtava sauva, pituudeltaan $L = 30,0$ cm, liikkuu magneettikentässä $\vec{B}$, jonka magneettivuon tiheys on $0,450$ T ja suunta kohti kuvan tasoa. Sauva liikkuu nopeudella $v = 5,00$ m/s merkittävään suuntaan.

- Mikä on sauvan päiden välinen potentiaaliero?
- Kumpi pisteistä a ja b on korkeammassa potentiaalissa?
- Kun sauvan sisältämät varaukset ovat tasapainotilassa, mikä on sauvassa olevan sähkökentän suuruus ja suunta?
- Kun sauvan sisältämät varaukset ovat tasapainotilassa, kumpi pisteistä a ja b on varautunut positiivisesti verrattuna toiseen?
- Mikä on sauvan päiden välinen potentiaaliero, jos sauva liikkuu (i) suunnassa ab ja (ii) suoraan kohti katsojaa?

2. Pitkässä kelassa on 900 kierrosta metriä kohden ja sen poikkipinnan säde on $2,50$ cm. Kelassa kulkeva virta kasvaa tasaisesti $60,0$ A/s. Mikä on indusoituneen sähkökentän voimakkuus a) kelan akselilla, b) $0,50$ cm etäisyydellä kelan akselista ja c) $5,0$ cm etäisyydellä kelan akselista?

3. Solenoidi on tehty käämimällä 25 johdinkierrosta tiukasti toisen kelan ympärille, jossa on 300 kierrosta (ks. kuva 30.3). Sisemmän solenoidin pituus on $25,0$ cm ja sen halkaisija on $2,00$ cm. Tietyllä hetkellä sisemässä solenoidissa kulkee $0,120$ A:n virta, ja se kasvaa nopeudella $1,75 \cdot 10^3$ A/s. Määritä tällä ajanhetkellä

- keskimääräinen magneettivuon tiheys sisemmän solenoidin kunkin kierroksen läpi,
- kelojen keskinäisinduktanssi ja
- lähdejännite, joka indusoituu ulompaan solenoidiin virran muuttuessa sisemässä solenoidissa.

4. Toroidin muotoisessa solenoidissa on 500 kierrosta, sen poikkileikkauksen pinta-ala on $6,25$ cm² ja keskimääräinen säde $4,00$ cm.

- Laske solenoidin itseinduktanssi.
- Jos virta pienenee tasaisesti arvosta $5,00$ A arvoon $2,00$ A $3,00$ millisekunnin aikana, laske solenoidiin indusoitunut itseindusoitunut lähdejännite.
- Virta kulkee pitkin solenoidia päästä a päähän b . Suuntautuuko indusoitunut lähdejännite a :sta b :hen vai b :stä a :han?

5. Toroidin mallisessa kelassa on 300 kierrosta, sen keskim. säde on $12,0$ cm ja poikkipinta-ala $4,00$ cm². Jos kelassa kulkee virta $5,00$ A, laske (a) kelan magneettikenttä, (b) kelan itseinduktanssi, (c) magneettikenttään varastoitunut energia, (d) magneettikentän energiatiheys, (e) tarkista d-kohdan vastaus jakamalla c-kohdan energia kelan tilavuudella.

6. Kelan induktanssi on $0,250$ H ja siinä kulkee ajallisesti vaihteleva sähkövirta $i(t) = (124 \text{ mA}) \cos\left[\left(240 \frac{\pi}{\text{s}}\right) t\right]$.

- Määritä lauseke kelaan indusoituneelle sähkömotoriselle voimalle ajan funktiona. Piirrä koordinaatistoon kuvaajat sekä virrasta, että sähkömotorisesta voimasta aikavälillä $t = 0$ s... $1/60$ s.
- Mikä on sähkömotorisen voiman maksimiarvo ja mikä on virran arvo sillä hetkellä kun sähkömotorinen voima on maksimissaan?
- Mikä on virran maksimiarvo ja mikä on sähkömotorisen voiman arvo sillä hetkellä kun virta on maksimissaan?

7. Koaksiaalikaapelissa on ohut sisäjohtin, jonka säde on a ja johtava ulkokuori, jonka säde on b . Näiden johtimien välissä on eristekerros. Molemmassa johtimissa kulkee sama virta i , mutta vastakkaisiin suuntiin.

- Määritä Amperen lailla magneettikenttä johdinten välissä. Mieti tarkasti minkälainen magneettikenttä tässä syntyy ja piirrä kuva avuksi.
- Määritä lauseke magneettivuon tiheydelle $d\Phi_B$, joka menee ohuen johdon suuntaisen, pituudeltaan l olevan suorakaiteen läpi. Suorakaide on etäisyydellä r kaapelin keskustasta ja sen paksuus radiaalisessa suunnassa on dr .
- Integroi b-kohdan tulos sisä- ja ulkojohtimien välisen etäisyyden yli, jotta saat johdinten välissä kulkevan kokonaismagneettivuon.
- Osoita sitten, että l pituisen koaksiaalikaapelin induktanssi on

$$L = l \frac{\mu_0}{2\pi} \ln\left(\frac{b}{a}\right)$$

